

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

«Затверджую»

Ректор Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка

Євген Соболев

Схвалено вченою радою університету
(протокол № 2 від 24.09.2018 р
протокол № 6 від 28.11.2022 р.)

ПОЛОЖЕННЯ
про аспірантуру та докторантуру
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
(зі змінами)

I. Загальні положення

1.1 Положення про аспірантуру та докторантуру Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.

Положення регламентує підготовку здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (далі – Університет). Дія Положення поширюється на аспірантів і докторантів, зарахованих на навчання на підставі Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261, тобто для вступників з 2016 року.

1.2. Аспірантура та докторантура є структурним підрозділом університету, створеним для підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступенів вищої освіти доктора філософії та доктора наук відповідно.

1.3. У своїй діяльності аспірантура та докторантура керується чинним законодавством України, відповідними постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України та Міністерства фінансів України, рішеннями вченої ради Університету, наказами ректора, Статутом університету та цим Положенням.

1.4. Аспірантуру та докторантуру очолює завідувач аспірантури та докторантури, який призначається на посаду і звільняється з посади наказом ректора Університету. Завідувач аспірантури та докторантури підпорядковується безпосередньо проректору з наукової роботи, який відповідає за наукову діяльність в університеті.

1.5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється в аспірантурі Університету за денною (очною) або заочною формами навчання.

Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється в докторантурі Університету за денною (очною) формою навчання.

1.6. Підготовка в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, що отримав Університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

1.7. Науково-методичне забезпечення й організацію діяльності аспірантури та докторантури здійснює вчена рада Університету.

1.8. Вступ до аспірантури та докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, затверджених МОН, та правил прийому до Університету.

Правила прийому до аспірантури та докторантури затверджує вчена рада Університету на основі Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному веб-сайті Університету.

Правила прийому до аспірантури та докторантури діють протягом відповідного навчального року.

1.9. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі – два роки.

1.10. Аспіранти і докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, орієнтовний строк захисту дисертації під час підготовки в аспірантурі чи докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується аспірантом / докторантом з науковим керівником / консультантом та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування до аспірантури / докторантури.

Порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

1.11. Здобувач, який раніше навчався в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистив дисертацію або був відрахований достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на його підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України Порядку.

1.12. Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта або докторанта у спеціалізованій вченій раді. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

1.13. Аспірант або докторант, який захистив дисертацію до закінчення строку підготовки в аспірантурі або докторантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Університету на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі або докторантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду науково-педагогічного працівника в Університеті, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

2. Права та обов'язки аспірантів і докторантів

2.1. Аспіранти та докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, що визначені в Законі України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у закладах вищої освіти (наукових установах), бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного й змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника / консультанта;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- участь у науковій діяльності кафедри та університету;

- забезпечення гуртожитком (у разі зарахування до очної аспірантури / докторантури на денну форму навчання) під час навчання за умови оплати вартості проживання іногороднім аспірантом / докторантом;

- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579;

- академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства;

- участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

2.2. Аспіранти та докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:

- дотримуватися морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі;
- оволодівати глибокими знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, опановувати методологію проведення наукових досліджень;
- виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати на засіданні кафедри про хід реалізації поставлених у ньому завдань;
- захистити в установлений строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії (для аспірантів) та у вигляді докторської дисертації (для докторантів) у спеціалізованій вченій раді;
- дотримуватися Статуту і правил внутрішнього розпорядку Університету.

2.3. Покладення на аспіранта чи докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

3.1. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра чи спеціаліста. До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до Університету. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

3.2. Перелік документів, що є необхідними для вступу до аспірантури / докторантури, зазначений у Правилах прийому до аспірантури та докторантури, які затверджує вчена рада Університету.

3.3. Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами. Зарахування такого вступника здійснюється в разі успішного складення ним вступних випробувань та прийняття вченою радою Університету рішення про визнання його диплома.

3.4. Вступні випробування до аспірантури передбачають:

- вступний іспит зі спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- вступний іспит з іноземної мови (за вибором вченої ради закладу вищої освіти (наукової установи) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти). Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу вказані сертифікати порівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;
- вступного іспиту з філософії (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень), що визначаються в правилах прийому до аспірантури.

Відповідно до правил прийому до аспірантури особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, що зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні протягом одного календарного року.

3.5. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входять три – п'ять осіб з числа докторів філософії та докторів наук, які призначаються наказом ректора Університету.

3.6. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною Правилами прийому до аспірантури.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора Університету, який оприлюднюється в установленому порядку.

3.7. Аспіранту, одночасно з його зарахуванням до аспірантури, відповідним наказом ректора Університету призначається науковий керівник з числа науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

3.8. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту та методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи, індивідуального навчального плану аспіранта; відповідає перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультавання) не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, у тому числі тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має науковий ступінь кандидата наук / доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертацією не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівнику щороку відводиться 50 академічних годин навчального навантаження.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою Університету для кожної спеціальності.

4.2. Протягом терміну навчання в аспірантурі здобувач зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, вміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та / або практичне значення, та підготувати дисертацію до захисту в спеціалізованій вченій раді.

4.3. Освітньо-наукова програма й навчальний план підготовки доктора філософії складаються з освітньої та наукової складових. Навчальний план повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (30 – 60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану, індивідуального плану наукової роботи, що погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

4.4. Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням з науковим керівником та керівником відповідного факультету чи підрозділу.

4.5. Усі аспіранти, незалежно від форми навчання, зобов'язані відвідувати аудиторні заняття та проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, що передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури Університету.

4.6. Освітньо-наукова програма аспірантури має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань зі спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проєктами та / або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності;

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

4.7. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом наукового керівника та оформлення результатів дослідження у вигляді дисертації.

4.8. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Обов'язковою умовою допуску до захисту дисертації є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

4.9. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною формою навчання.

4.10. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою Університету з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії Університету, за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

4.11. Педагогічна практика аспірантами здійснюється згідно з Положенням про педагогічну практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Центральноукраїнському державному університеті.

5. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук у докторантурі

5.1. З метою завершення роботи над науковим дослідженням та оформлення його результатів та / або для підготовки публікацій до захисту для здобуття наукового ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантури Університету.

5.2. Протягом перебування в докторантурі докторант зобов'язаний захистити результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або наукової

доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН, у спеціалізованій вченій раді.

5.3. До докторантури приймаються особи, які мають науковий ступінь доктора філософії чи кандидата наук, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих у наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

5.4. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до вступу подає відповідній кафедрі розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників відповідна кафедра заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд вченої ради Університету.

5.5. Перелік документів, що необхідні для вступу до докторантури:

- заява;

- письмова характеристика наукової діяльності вступника, складена доктором наук, який є штатним науково-педагогічним працівником, зі згодою бути науковим консультантом в разі його вступу до докторантури;

- копія диплома доктора філософії або кандидата наук.

У правилах прийому до Університету може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань.

5.6. Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступу нарівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради Університету щодо зарахування такого вступника в докторантуру вчена рада одночасно приймає рішення про визнання його диплома. У разі відмови вчена рада Університету надає вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

5.7. Вчена рада Університету в місячний строк розглядає висновки кафедри щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних працівників зі ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом ректора.

5.8. На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

5.9. Атестацію докторанта здійснює постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, що функціонує в Університеті, чи постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого закладу вищої освіти (наукової установи) за клопотанням Університету або за заявою докторанта.

Зміни внесено:

Завідувач аспірантури та докторантури

О. В. Стрілець-Бабенко

ПОГОДЖЕНО:

Проректор
з наукової роботи

Л. В. Клочек

Юрисконсульт

А. Б. Штанько